

Atbildīgais
s

finanšu ministre

Dana Reizniece-Ozola

(vārds, uzvārds)

Datums 08.03.2018.

Autors Finanšu ministrija

Sagatavotājs,

Nils Sakss, Fiskālās politikas departamenta direktors
Līga Kļaviņa, Valsts sekretāres vietniece finanšu politikas jautājumos
Līga Ozoliņa, Fiskālās politikas departamenta Fiskālās pārvaldības
nodaļas vadītāja vietniece

Eiropas Savienības (ES)
lietu koordinators

Guna Sterinoviča, Fiskālās politikas departamenta Starptautisko
ekonomisko un finanšu lietu nodaļas vadītāja vietniece
(amats, vārds, uzvārds)

E-pasta adrese

Nils.Sakss@fm.gov.lv
Liga.Klavina@fm.gov.lv
Liga.Ozolina@fm.gov.lv
Guna.Sterinovica@fm.gov.lv

Tālruņa numurs

67083871; 67095516; 67083823; 67083837

Pozīcija Nr. 2

Par Ekonomikas un monetārās savienības padziļināšanas aspektiem – diskusija Euro grupā un Euro Samitā

Deepening of the Economic and monetary union

(ES tiesību akta projekta nosaukums/izskatāmais jautājums (latviešu un angļu valodā))

Stadija **2018.gada 12.marta Euro grupas sanāksme**

Atsauces uz dokumentiem

- ES - Eiropas Komisijas paziņojums: Turpmākie pasākumi Ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanai: ceļvedis (COM(2017) 821 final);
- Eiropas Komisijas priekšlikums: Padomes regula par Eiropas Monetārā fonda izveidi (COM(2017) 827 final);
 - Eiropas Komisijas priekšlikums: Padomes direktīva, ar ko nosaka noteikumus par fiskālās atbildības un vidējā termiņa budžeta ievirzes stiprināšanu dalībvalstīs (COM(2017) 824 final);
 - Eiropas Komisijas paziņojums: Jauni budžeta instrumenti stabilai euro zonai Savienības sistēmas ietvaros (COM(2017) 822 final);
 - Eiropas Komisijas priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko groza Regulu (ES) 2017/825, lai palielinātu Strukturālo reformu atbalsta programmas finansējumu un pielāgotu tās vispārīgo mērķi (COM(2017) 825 final);
 - Eiropas Komisijas paziņojums par Eiropas ekonomikas un finanšu ministru (COM(2017) 823 final)
 - Eiropas Komisijas priekšlikums: Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17.

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

decembra regulu (ES) Nr. 1303/2013, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes regulu (EK) Nr. 1083/2006 (COM(2017) 826 final);

- Eiropadomes priekšsēdētāja Donalda Tuska vēstule par *Euro* Samitu;
- Priekšsēdētāja Donalda Tuska piezīmes pēc Eiropadomes 2017. gada 14. un 15. decembra sanāksmēm

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

Diskusijas par Ekonomikas un monetārās savienības (turpmāk – EMU) padziļināšanas jautājumiem 2017. gada rudenī ir pastiprinājušās un nokļuvušas *euro* zonas finanšu ministru uzmanības centrā. Pēdējā gada ietvaros ir notikušas vairākas diskusijas *Euro* grupas sanāksmēs gan par EMU padziļināšanas aspektiem kopumā, gan par specifiskākiem jautājumiem, piemēram, Eiropas Stabilitātes mehānisma (turpmāk – ESM) lomu EMU, fiskālo kapacitāti un fiskāliem nosacījumiem EMU. 2017. gada 6. novembra *Euro* grupas sanāksmē tika pārrunāti jauni priekšlikumi saistībā ar EMU padziļināšanu. Šie jautājumi tika diskutēti 2017. gada 4. decembra *Euro* grupā. 2017. gada 6. decembrī Eiropas Komisija publicēja priekšlikumus turpmākai EMU padziļināšanai, bet 15. decembrī šos jautājumus apsprieda *Euro* samitā.

Šī ir otrā pozīcija par Ekonomikas un monetārās savienības padziļināšanas aspektiem un ietver tikai tos jautājumus un diskusiju attīstību, kas notikusi pēc 2017. gada 4. decembra *Euro* grupas.

Šī pozīcija ietver:

1. Pozīciju par 2017. gada 6. decembra EK priekšlikumiem;
2. Pozīciju par idejām, kas izskanējušās dažādās sanāksmēs laika posmā no 2017. gada 6. decembra līdz šim brīdim: Ekonomikas un finanšu komitejā, koordinētas rīcības darba grupā (*Task Force for Coordinated Action (TFCA)*), 2018. gada janvāra un februāra *Euro* grupās un ECOFIN.

Latvijas vispārīgā pozīcija par EMS padziļināšanu ir sniegta pozīcijā Nr. 1 un pašlaik netiek mainīta.

Jāatzīmē, ka finanšu ministri ir atbildīgi par marta *Euro* samita sagatavošanu, kurā tiks diskutēti EMU padziļināšanas jautājumi, līdz ar to, šī pozīcija ir svarīga arī gatavojoties uz 2018. gada marta *Euro* Samitu.

Attiecībā uz diskusiju kontekstu, gatavojoties marta *Euro* samitam, jāatzīmē, ka diskusijas tehniskā līmenī nav progresējušas tādā mērā, lai marta *Euro* samitā varētu sagaidīt konkrētus lēmumus. Jāatceras, ka iepriekšējais *Euro* samits notika relatīvi nesen – decembrī. Sākotnēji nākamais *Euro* samits par EMU padziļināšanas jautājumiem bija paredzēts tikai 2018. gada jūnijā, bet Francijas prezidents aicināja noturēt *Euro* samitu par EMU padziļināšanu arī martā, lai nodrošinātu šim procesam adekvātu ātrumu. Kaut arī daļa valstu bija skeptiskas, lēmums tika pieņemts par marta *Euro* samitu. Pašlaik arvien skaidrāk ir redzams, ka marta *Euro* samitā konkrētus lēmumus vēl nepieņems un faktiski dalībvalstu vadītāji uzklausa vien progresa ziņojumu, kā arī, visticamāk, vēlreiz paudīs 2017. gada decembra sanāksmē izteiktos viedokļus.

Teorētiski, šajā *Euro* samītā varētu pieņemt lēmumu, ka ESM ir tā institūcija, kas nodrošina kredītlīniju Vienotajam noregulējuma fondam, tomēr pašlaik tas ir maz ticams, jo Vācija nav gatava šādu lēmumu vēl pieņemt.

I. EK 2017.gada 6.decembra priekšlikumi

1. Padomes direktīva par Fiskālā kompakta integrāciju ES tiesību sistēmā.

Kaut arī Līgums par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā nosaka, ka Fiskālā kompakta nosacījumi ir jāintegrē ES tiesību sistēmā, faktiski EK ir nākusi klajā ar regulējumu, kas viens pret vienu neatbilst Fiskālā kompakta prasībām. Būtiskākās atšķirības: vairs netiek paredzēts vidēja termiņa mērķa deficīts ne lielāks par 0,5%, bet gan katrai valstij specifisks un to noteiktu Fiskālā padome. Ja pašlaik Fiskālais kompakts paredz kā galveno fiskālo nosacījumu strukturālo deficītu un izdevumu pieauguma nosacījumu, arī kā vērā ņemamu nosacījumu, tad tagad galvenais nosacījums būtu izdevumu pieauguma nosacījums, kuru noteiktu visam vēlēšanu periodam.

2. Padomes regula par Eiropas stabilitātes mehānisma attīstību par Eiropas monetāro fondu.

EK piedāvā ar Padomes regulu nodibināt Eiropas Monetāro fondu (turpmāk- EMF). Tas tiktu padots Eiropas Komisijai un būtu ESM tiesību un saistību pārņēmējs. Padomes regulai ir pielikums – jaunās institūcijas statūti. Statūti paredz, ka EMF varēs veikt aizdevumu Vienotajam noregulējuma fondam (kopīgā atbalsta mehānisms; *back-stop to SRF*). Statūti arī paredz, ka atsevišķos jautājumos, kas skar EMF atbalstu dalībvalstīm atšķirībā no pašreizējās kārtības, vairs netiks prasīta vienbalsība lēmumu pieņemšanā. Regula arī paredz, ka EMF kā dalībnieki varēs būt ne tikai *euro* zonas dalībvalstis, bet arī *ne-euro* zonas dalībvalstis. Funkciju sadalījums starp EK un EMF netiek mainīts.

3. EK komunikācija par EMU finanšu ministra posteņa izveidi;

EK piedāvā noteikt Eiropas ekonomikas un finanšu ministru, kas vienlaikus ir arī EK loceklis un Eurogrupas priekšsēdētājs. Komunikācijā ir izklāstītas ministra iespējamās funkcijas, t.sk. ministram atskaitās Eiropas Parlamenta priekšā. Tādējādi ar šo jauno amatu tiktu uzlabota ES un *euro* zonas ekonomikas politikas veidošanas saskaņotība, efektivitāte, caurskatāmība un demokrātiskā leģimitāte, pilnībā ievērojot valstu kompetenci. EK ieskatā šobrīd kompetences, funkcijas un instrumenti tiek ieviesti no dažādu institūciju puses, dažkārt pat juridiskajam ietvaram, paredzot pārklāšanos. EK ieskatā tas nav optimāls risinājums, kas kavē skaidru kopējo ekonomisko interešu pārstāvību ES un *euro* zonā kopumā.

4. Padomes regulas grozījumi par finansējuma palielinājumi strukturālo reformu atbalsta vienībai;

EK piedāvā palielināt Strukturālo reformu atbalsta programmas budžetu 2019.–2020. gadam par 80 milj. *euro*. Tādējādi kopējais Strukturālo reformu atbalsta programmas finansējums sasniegtu 222,8 milj. *euro*. Tāpat EK piedāvā palielinājumu izmantot arī dalībvalstīm, kas nav *euro* zonas dalībnieces, bet vēlas ieviest *euro* un kam ir nepieciešams īstenot ekonomikas reformas, tādējādi paātrinot reālās konverģences procesu un attīstot noturīgākas ekonomiskās un sociālās struktūras, kas nodrošinātu to pareizu dalību ekonomiskajā un monetārajā savienībā. EK arī atzīmē, ka palielinājums ļautu pieņemt vairāk atbalsta pieprasījumu un veikt lielākas izmaksas atbalstam, ko sniedz administratīvu un strukturālu reformu īstenošanas nodrošināšanai.

5. Padomes regulas grozījumi strukturālo reformu finansēšanai;

Šīs padomes regulas mērķis ir jau pašlaik testa režīmā do dot iespēju ES dalībvalstij ES fondu projekta vietā īstenot strukturālo reformu. Priekšlikuma pamatā ir ideja, ka ES dalībvalstij ES

struktūrfondu 6% snieguma rezervi var, ja valsts to vēlas, izmantot (pilnīgi vai daļēji) nevis struktūrfondu projekta finansēšanai, bet gan strukturālās reformas īstenošanai. Lai to varētu izdarīt, dalībvalsts iesniedz pieprasījumu EK. Strukturālo reformu izstrādā ciešā sadarbībā ar EK. Tad, kad EK ir piekritusi strukturālās reformas saturam, finansējums tiek “pārcelts no dalībvalsts uz EK” (dalītās ieviešanas (*shared management*) metode attiecībā uz šo finansējumu tiek aizstāta ar tiešās ieviešanas (*direct management*) metodi). Tas nozīmē, ka attiecīgais finansējums tiek ieviests kā tieši no EK administrēts “projekts”, kura vienīgā aktivitāte ir finansējuma pārskaitījums dalībvalstij par strukturālās reformas īstenošanu. Jāatzīmē, ka strukturālās reforma tiek ieviesta vispirms un tikai tad tiks veikts maksājums, kad reforma ir ieviesta un EK ir pieņēmusi lēmumu, ka tā ir īstenota atbilstoši tam, kā bija plānots un saskaņots ar EK. Tāpat, jāatzīmē, ka priekšlikums paredz, ka maksājuma lielums tiek noteikts atbilstoši reformas “saturam” un “nozīmībai”. Tas nozīmē, ka finansējuma apjoms nav tieši saistīts ar reformas izmaksām. Faktiski ir iespējams sava veida maiņas darījums – dalībvalsts īsteno reformu (bieži tā ietver “politisku cenu” nevis monetāras izmaksas), pretī saņemot noteiktu finansējuma apjomu. Šāds piedāvātais mehānisms faktiski ir stimula mehānisms valstij īstenot strukturālās reformas.

Jāatzīmē arī, ka EK savā komunikācijā par jauniem budžeta instrumentiem ir skaidri norādījusi, ka šis regulas grozījumu projekts ir uzskatāms par pirmo posmu strukturālo reformu atbalsta instrumenta izveidei. Šajā posmā dalībvalstis var saņemt finansējumu no savas struktūrfondu piešķirtās aploksnas. Jaunā daudzgadu budžeta ietvara kontekstā EK ir norādījusi, ka redz šim instrumentam atsevišķu budžeta līniju ES budžetā un plāno, ka šis finansējums vairs netiks iezīmēts dalībvalstīm, līdz ar to pieejamais finansējuma apjoms dalībvalstij būs atkarīgs no tās aktivitātes strukturālo reformu īstenošanā.

6. EK komunikācija par jauniem budžeta instrumentiem;

EK komunikācija izvirza divus jaunus priekšlikumus par ES budžetā (nākamajā daudzgadu budžeta periodā), kā arī vēlreiz atkārtu priekšlikumu, kas jau ir iekļauts tiesību aktā par EMF izveidi – par ESM kredītlinijas izveidi Vienotajam neregulējuma fondam.

EK komunikācija arī tālāk attīsta priekšlikumu par strukturālo reformu atbalsta instrumentu, kas jau tika piedāvāts šajā daudzgadu budžeta periodā kā attiecīgi regulu grozījumi (skat. 5. punktu).

EK piedāvā jaunajā daudzgadu budžeta shēmā paredzēt atbalsta instrumentu dalībvalstīm, kas plāno ieviest *euro*. No šīs ES budžeta līnijas varēs atbalstīt reformas, kas nepieciešamas, lai panāktu valsts atbilstību *euro* ieviešanas kritērijiem. Sīkāk šis priekšlikums nav attīstīts.

EK piedāvā jaunajā daudzgadu budžeta periodā ES budžetā iekļaut jaunu budžeta līniju ekonomikas šoku mazināšanai (ekonomikas stabilizēšanai krīzes situācijās). EK piedāvā šo instrumentu izmantot asimetrisko šoku gadījumā, kad nacionālie fiskālie buferi nav pietiekami šoku amortizēšanai. EK piedāvā šo instrumentu kā aizdevumu ar nelielu granta elementu investīciju stabilizēšanai. Līdzšinējā pieredze rāda, ka krīzes situācijās valstis visbiežāk samazina izdevumus investīcijām, jo šos izdevumus politiski ir vieglāk samazināt nekā izdevumus atalgojumam. Taču šāds solis rada ilgtermiņa problēmas ekonomikas attīstībai, būtiski palielinot laika periodu, kad ekonomika ir krīzes situācijā. EK piedāvā šādos gadījumos piešķirt aizdevumu valstij uz labvēlīgiem nosacījumiem, lai investīciju projektu portfeli varētu īstenot intensīvāk.

Kā jau tika minēts, šī EK komunikācija paredz, ka nākamajā ES daudzgadu budžeta shēmā pašreiz piedāvātais strukturālo reformu atbalsta mehānisms tiks pārveidots par atsevišķu budžeta līniju ES budžetā un dalībvalstis varēs konkurēt uz šo finansējumu. Tātad, atšķirībā no

šī brīža, finansējums vairs netiks ņemts no nacionālās aploksnes. Sīkākas detaļas par šo priekšlikumu komunikācijā nav.

Un visbeidzot, komunikācijā vēlreiz tiek izklāstīts EK priekšlikums, ka ESM nodrošina atbalsta kredītlīniju Vienotajam noregulējuma fondam.

II. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi EMU padziļināšanai

Tā kā EMU padziļināšana nav kāda viena tiesību akta projekta jautājums, EK 2017.gada 6.decembra priekšlikumi ir tikai viens no elementiem diskusijās par EMU nākotni. 2017.gada 6.decembra pakotnes atsevišķi jautājumi ir guvuši dalībvalstu konceptuālu atbalstu un tiks virzīti izstrādei tālāk saskaņā ar ES procedūram. EK priekšlikumi par Fiskālo kompaktu un par ESM pārveidi par EMF ir uzņemti ļoti kritiski un pašlaik šo tiesību aktu virzība, visticamāk, nenotiks. Vienlaicīgi par EMU padziļināšanas jautājumiem neatkarīgi no EK priekšlikumiem, dalībvalstis nāk klajā ar saviem priekšlikumiem un par tiem notiek diskusijas. Šajā pozīcijā ir atspoguļoti arī dalībvalstu būtiskākie priekšlikumi un sniegta informācija par diskusiju norisi. Tāpat sagaidāms, ka marta *Euro* grupā diskusijas notiks ne tik daudz par EK 6. decembra pakotni, cik par pašu dalībvalstu priekšlikumiem. Jāatzīmē, ka diskusijās ar savu pienesumu piedalās arī ES eksperti un ECB, ESM.

1. Priekšlikumi ESM pārveidei par EMF.

Kā jau tika minēts, dalībvalstis pašlaik neapspriež ESM pārvaldības jautājumus un integrāciju ES tiesību sistēmā, bet gan koncentrējas uz ESM darbības uzlabošanas jautājumiem un ESM jauno instrumentu – kredītlīniju Vienotajam noregulējuma fondam.

Attiecībā uz kredītlīniju, visas valstis, izņemot Vāciju, ir piekritušas, ka ESM ir jābūt tai institūcijai, kas nodrošina kredītlīniju. Vācija pašlaik to neatbalsta, un uzskata, ka kredītlīniju ir jānodrošina ES budžetam. Tomēr pazīmes liecina, ka Vācija varētu piekrist kredītlīnijai, ja vienlaicīgi ESM līgumā tiek nostiprināti tirgus disciplīnas elementi. Šeit veidojas būtiska problēma, jo daudzām valstīm tirgus disciplīnas nostiprināšana ESM līgumā nav pieņemama.

Tā kā EK priekšlikums par ESM integrāciju ES tiesību sistēmā ir “nolikt malā”, jebkuras izmaiņas ESM var tikt veiktas attiecīgi grozot ESM līgumu, kas ir starptautisks līgums un grozījumi tajā ir laikietilpīgi un tos var veikt, ja ir vienprātība. Tāpēc dalībvalstis ir vienādās domās, ka grozījumus, ja tādi tiks veikti, ir jāveic vienā piegājienā – grozījumu veikšana divas reizes – vispirms, lai ieviestu kredītlīniju Vienotajam noregulējuma fondam un otrreiz – lai ESM pārveidotu par EMF, netiek nopietni izskatīta. Līdz ar to, jautājums par kredītlīniju ir sasaistīts ar jautājumiem par ESM attīstību par EMF.

Cits jautājumu bloks ir saistīts ar ESM funkcijām programmu izstrādē un uzraudzībā. Viena valstu grupa uzskata, ka ESM pārveide par monetāro fondu nozīmē, ka ESM ir jāpilda tās funkcijas, kuras pilda SVF – makroekonomiskās korekcijas programmu izstrādi, parāda ilgtspējas analīzi, makroekonomiskās korekcijas programmu ieviešanas uzraudzību. Vācija ir izvirzījusi arī priekšlikumu, ka ESM būtu regulāri jāveic dalībvalstu ekonomiku uzraudzību līdzīgi kā SVF uzraudzība saskaņā ar Līguma 4. pantu. EK stingri iebilst, jo šos uzdevumus veic EK. EK uzskata, ka šīs funkcijas nedrīkst dublēt. Jāatzīmē, ka dziļāka analīze šajos jautājumos nav notikusi.

Paralēli minētajam, pašlaik tiek pārskatīti esošie ESM instrumenti. Darbs šajā virzienā ir tikai sācies. ESM instrumentu klāstā ir virkne instrumentu, kas nekad nav izmantoti – Banku tiešās rekapitalizācijas instruments, piesardzības (*precautionary*) kredītlīnijas, valsts vērtspapīru iepirkumi sekundārajā tirgū. Jautājums ir par to, cik lielā mērā šie instrumenti ir nepieciešami, it īpaši, ņemot vērā Vienotā noregulējuma fonda darbību banku rekapitalizācijā un ECB darbību valsts parādzīmju iepirkumos sekundārajā tirgū (*Outright Monetary Transactions*).

ESM arī ir izstrādājis priekšlikumus par jauniem instrumentiem:

1. Platforma likviditātes apmaiņai – ESM uzturētu platformu, kurā valstis varētu brīvprātīgi apmainīties ar likviditāti – “garā nauda” tiktu mainīta pret “īso naudu”. Ideja ir līdzīga SVF īstenotajai SDR tirdzniecības platformai.
2. Operatīvi pieejams likviditātes atbalsta instruments – dalībvalstīm ar īstermiņa likviditātes vajadzībām ESM varētu nodrošināt likviditāti bez makroekonomiskās korekcijas programmas. Šis instruments varētu darboties arī kā piesardzības instruments (*precautionary*), nodrošinot lielāku finanšu tirgu uzticību. Instruments būtu līdzīgs SVF ātrās finansēšanas instrumentam (*Rapid Financing Instrument*).
3. Ekonomikas stabilizācijas instruments – valsts, kuru piemeklējusi krīze, saņemtu relatīvi lētu kredītu ekonomikas stabilizēšanai, ko tā atmaksātu ekonomikas labajos gados. Instruments tiktu izmantots tajā brīdī, kad ekonomikas krīze ir tik dziļa, ka nacionālie stabilizatori nav pietiekami, lai to amortizētu, bet situācija nav eskalējusies līdz tādai pakāpei, ka valstij zūd pieeja finanšu tirgiem. Instruments tiktu iedarbināts gan asimetrisku šoku gadījumā, gan simetrisku šoku gadījumā, ja tās asimetriski ietekmē dažādu valstu ekonomikas.

2. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi par fiskālo kapacitāti

Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieki strādā pie fiskālās kapacitātes dažādiem modeļiem. Komitejas sekretariāts ir apkopojis izskanējušos priekšlikumus sekojošā tabulā:

Ierobežotas pieejamības informācija NAV KLASIFICĒTS

Instrumenti	Darbība	Izmantošana, ieņēmumu resursi	Nodrošinājums pret morālo kaitējumu / pastāvīgi transferti	Iedarbinātāji un atbilstība	Ekonomiskā ietekme
ES budžeta līnija	ES budžeta grants (piem., specifiska ES budžeta līnija)	<i>Izmantošana:</i> lai atbalstītu konverģenci (piem., investīcijas, strukturālās reformas) <i>Resursi:</i> ES iemaksas ES budžetā	Atbilstības nosacījumi kā aizsardzības instruments. Nav aizņemšanās.	Aktivizēšana pamatojoties uz atbilstības kritērijiem (piem., investīciju projektiem, strukturālajām reformām). Kritēriji varētu būt sasaistīti ar atbilstību uzraudzības ietvaram. Kritēriji nebūtu saistīti ar šokiem.	Atbalsta konverģenci (piem., investīcijas, strukturālās reformas) Kritisks, kuram nav tiešas stabilizācijas ietekmes
Aizdevums	Piesardzības aizdevums (ES tiešais aizdevums, ESM instrumenti, Eiropas Investīciju banka)	<i>Izmantošana:</i> vispārējam budžeta atbalstam VAI piešķirts investīcijām vai bezdarbam. <i>Resursi:</i> aizdevums	Aizdevums tiek atmaksāts; Lielāks ieguvums dalībvalstīm ar lielāku izplatību (uz laiku saņem lētākus līdzekļus nekā finanšu tirgos)	Iedarbinātāji: Aktivizēšana pamatojoties uz (lielu) šoku pierādījumiem. Var būt automātiski vai vairāk diskrecionāri atkarībā no dizaina. Iespējas: • izlaides starpība; • pamatojoties uz bezdarbu (par iepriekšējiem gan izmaiņas, gan līmenis); • indikatori. Kritēriji varētu būt sasaistīti ar atbilstību uzraudzības ietvaram.	Otrās kārtas tiešās stabilizācijas efekts (apjoms ierobežots līdz procentu ietaupījumiem salīdzinājumā ar tirgus finansējumu) Potenciāli nozīmīgs signālizrēķošs efekts riska gadījumā zaudēt piecu tirgiem
Apdrošināšanas mehānisms	Īpaša dalībvalstu iemaksa; (Nozīmīgas) izmaksas (lielu) šoku gadījumā. Iemaksas pielīdzināmas vidējām izmaksām. Aizņemšanās kapacitāte varētu būt noderīga.	<i>Izmantošana:</i> vispārēja budžeta atbalstam VAI piešķirts investīcijām vai bezdarbam. <i>Resursi:</i> Specifiska IKP iemaksas VAI Jauns resurss, iespējams cikliskas dabas (piem., UIN daļa).	Pagaidu transferti iespējami apjomīgi. Dabiski aizsardzības instrumenti, piem., sasaistīt ar atbalsta apjomu ar izmaiņām nevis līmeni; simetriska funkcionēšana (ieguldīt labos laikos vairāk); Riska korekcija ieguldījumiem/ pieredzes reitings. Varētu būt uz brīvprātības bāzes.	• pamatojoties uz bezdarbu (par iepriekšējiem gan izmaiņas, gan līmenis); • indikatori. Kritēriji varētu būt sasaistīti ar atbilstību uzraudzības ietvaram.	Varētu nest tiešu stabilizācijas efektu ar ierobežotu vidējo apjomu. Aizņemšanās varētu būt nepieciešama pagaidu nepietiekamu resursu gadījumā (piem., lieli šoki negatīvi ietekmē daudzas valstis)
Euro zonas budžets	Jauns, pastāvīgs pašu resurss. Jaunas izdevumu funkcijas.	<i>Izmantošana:</i> Izdevumi kopīgām valsts precēm <i>Resursi:</i> Jauni resursi, piem., daļa no PVN vai UIN ieņēmumiem	Resursu un izdevumu izvēles dēļ dažas dalībvalstis varētu iegūt vairāk kā citas	Pastāvīgs budžets, nav nepieciešams iedarbināšanas mehānisms. Izmaksas parasti vairāk saistītas ar politikas prioritātēm nekā ar šoka pierādījumiem.	Ja netiek ņemti aizņēmumi: būtiska tieša stabilizācijas ietekme līdzīgi ES budžetam. Ja tiek ņemti aizņēmumi, pieticīgāka stabilizācijas ietekme caur automātiskiem stabilizatoriem, iespējams pastiprinot caur sasaisti ar šokiem.

3. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi par fiskālo pārvaldību

EMU attīstības pārējie elementi nav skatāmi atrauti no priekšlikumiem par EMU fiskālās pārvaldības reformu. Stabilitātes un izaugsmes pakta (turpmāk -SIP) regulējums paredz, ka EK līdz 2019. gadam ir jā sagatavo izvērtējums par SIP darbību. Tomēr jau pašlaik intensīvi tiek diskutēts par to, ka nepieciešama SIP reforma. Daudzi uzskata, ka SIP regulējums ir jāvienkāršo, ir jāatsakās no soda sankcijām un pārāk detalizēta regulējuma no ES puses. Tiek apgalvots, ka ES dalībvalstu pilsoņi un politiķi nav gatavi samierināties ar to, ka fiskālo politiku nosaka ES institūcijas. ES institūcijām ar to ir jā rēķinās un rezultātā SIP paredzētās normas, it īpaši soda sankcijas netiek piemērotas. Otrs kritikas objekts ir strukturālā bilance. ES fiskālā disciplīna tiek mērīta ar rādītāju, ko nav iespējams objektīvi izmērīt un tas rada lielu nenoteiktību. Trešais kritikas objekts ir SIP noteikumu sarežģītība. Tiek uzskatīts, ka pār mērīgi sarežģīts regulējums politikas veidotājiem ir nesaprotams un līdz ar to politikas veidotāji atsakās to piemērot.

Tāpēc tiek piedāvāts būtiski pārveidot SIP regulējumu. Strukturālās bilances nosacījums ir jāatceļ un tā vietā ir jāievieš izdevumu pieauguma nosacījums. Ir jāatsakās no fiskālo nosacījumu centralizācijas, piemēram, ir jāatsakās no vidēja termiņa mērķa zemākās vērtības noteikšanas, tā vietā paplašinot fiskālo padomju pilnvaras un dodot iespēju katrai valstij noteikt tai atbilstošāko vidēja termiņa mērķi. Faktiski tas nozīmē mazināt Briseles lomu fiskālajā politikā un palielināt dalībvalstu lomu.

III. Risku mazināšanas un dalīšanas jautājumi Banku Savienības pabeigšanā EMU padziļināšanas kontekstā

Banku savienības pabeigšana tiek apspriesta gan atsevišķi no citiem jautājumiem, gan arī tiek skatīta EMU padziļināšanas kontekstā, kā viens no jautājumu blokiem. Galvenais dokuments uz kuru šodienas diskusijās tiek bieži veiktas atsauces un, kas kalpo par ietvaru diskusiju strukturēšanai ir 2016. gada jūnija Padomes secinājumi “ceļa karte (*road map*) Banku savienības pabeigšanai”. Pašreizējo diskusiju kontekstā no Padomes secinājumiem būtiski ir 6. punkts un 8. punkta c un d apakšpunkti.

Padomes secinājumu 6.punktā ir noteikts, ka ir jāveic turpmāki pasākumi finanšu sektorā risku mazināšanai un risku dalīšanai atbilstošā secībā, ar mērķi atrisināt atlikušās problēmas. Padomes secinājumu 8.punkta c apakšpunktā ir noteikts, ka jautājumā par valstu parādzīmju ekspozīciju banku bilancēs regulējumu, vispirms tiks sagaidīta Bāzeles komitejas darba iznākumi, un tad Padome atgriezīsies pie šī jautājuma Eiropas kontekstā. Šis jautājums skar to, vai saglabāt noteikumu, ka valsts parādzīmes ir bezriskas aktīvi un kapitāla buferi tiem nav jāveido, vai arī atzīt, ka līdzīgi kā privāto subjektu parādzīmes, arī valsts parādzīmes ir ar risku un šos riskus būtu pareizi iecenot. Padomes regulas 8.punkta d apakšpunktā runa ir par Eiropas depozītu garantiju shēmu. Padomes secinājumi nosaka, ka Padome turpinās darbu pie Eiropas depozītu garantiju shēmas tehniskajā līmenī, bet sarunas politiskajā līmenī sāksies tikai pēc tam, kad pietiekams progress būs noticis attiecībā uz risku mazināšanu.

Minētie jautājumi pašlaik ir aktuāli, jo viena valstu grupa, kuras centrā ir Francija, uzskata, ka darbs pie Banku savienības pabeigšanas ir apstājies, jo nav pieņemts lēmums, ka ESM nodrošina kredītlīniju Vienotajam noregulējuma fondam un nav vēl uzsāktas diskusijas politiskajā līmenī par Eiropas depozītu garantiju shēmu. Šī valstu grupa uzskata, ka risku mazināšanas pasākumi jau ir ieviesti pietiekamā apmērā, tāpēc ir pamats virzīties uz priekšu ar risku dalīšanas pasākumiem. Otra valstu grupa, kuras centrā ir Vācija, uzskata, ka nav noticis pietiekams progress risku mazināšanā, tāpēc nepieciešams darbu šajā virzienā intensificēt. Piemēram, šī valstu grupa aicina sākt strādāt pie valstu parādzīmju risku atzīšanas banku bilancēs, jo Bāzeles komiteja tuvākajos desmit gados, visticamāk, šajā jautājumā pie rezultāta nenonāks. Pirmā valstu grupa, savukārt, darbu šajā virzienā uzsākt nevēlas un atsauca uz Padomes secinājumiem, kas paredz, ka ir jāgaida Bāzeles komitejas darba iznākums.

Lai tuvinātu viedokļus, otrā valstu grupa ir ierosinājusi, ka Padomes secinājumos iekļautais termins “pietiekams progress risku mazināšanai” ir pārāk nenoteikts un pašlaik būtu jāvienojas par indikatoriem, kā šo progresu mērīt. Pazīmes liecina, ka pirmā valstu grupa varētu piekrist, ka šo nosacījumu varētu paracionalizēt. Pašlaik tehniskā līmenī ir notikušas diskusijas Finanšu pakalpojumu komitejā, Ekonomikas un finanšu komitejā un februāra *Euro* grupā. Pamatā ir apspriesti šādi indikatori: ienākumus nenesošie kredīti, pašu kapitāla un attiecināmo saistību apjoma rādītāji, kas nepieciešami zaudējumu absorbcijai banku noregulējuma kontekstā, maksātspējas procedūru ilgums un atguves rādītājs. Tāpat tika diskutēti jautājumi par valstu parādzīmju ekspozīciju regulējumu. Ņemot vērā, ka par šiem jautājumiem ir prognozējamas diskusijas arī *Euro* samita līmenī, šie jautājumi ir iekļauti Latvijas pozīcijā.

Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums

Netiek plānots veikt balsošanu.
2. Situācija Latvijā
EMU padziļināšanas jautājumi Latvijas kontekstā tika izklāstīti pozīcijā Nr.1 un šeit netiek atkārtoti.
Ietekme uz budžetu
Šajā stadijā nav.
3. Latvijas Republikas pozīcija
<p>1. EK 2017. gada 6.decembra priekšlikumi</p> <p>1.1. Padomes direktīva par Fiskālā kompakta integrāciju ES tiesību sistēmā.</p> <p>Uzskatām, ka Fiskālais kompakts ES tiesību sistēmā ir jāpārņem precīzi viens pret vienu, nemainot tur esošos noteikumus. Pretējā gadījumā ES dalībvalstīm būtu jāmaina sava nacionālā likumdošana un jāgroza ar kvalificētu balsu vairākumu pieņemts starptautisks līgums. Atsevišķām valstīm būtu jāveic grozījumi konstitūcijās. Ir jābūt ļoti būtiskiem argumentiem, lai to darītu. EK šādus argumentus nav sniegusi.</p> <p>ES valstīm būtu jākoncentrējas uz jau pieņemto fiskālo noteikumu īstenošanu, nevis jākoncentrē pūles jauna regulējuma izstrādei. Lai veiktu būtiskas izmaiņas nepieciešama pārlicinoša analīze tam, kādas ir esošās sistēmas problēmas un kā jaunie priekšlikumi tās risina.</p> <p>1.2. Padomes regula par Eiropas Stabilitātes mehānisma attīstību par Eiropas Monetāro fondu.</p> <p>Latvija atbalsta ESM attīstību par Eiropas Monetāro fondu un dod priekšroku saglabāt ESM kā starpvaldību formātu, līdz ar to Latvija nedod priekšroku priekšlikumam ESM integrācijai ES tiesību sistēmā un pārvaldības (lēmumu pieņemšanas procesa) izmaiņām. Atšķirībā no Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā, ESM integrāciju ES tiesību sistēmā nenosaka kāds līdz šim pieņemts tiesību akts. Integrācija pati par sevi nerisina nevienu no identificētajām EMU problēmām un tāpēc tā nav prioritāra. Izmaiņas pārvaldības modeļi nozīmētu mazu valstu, tai skaitā Latvijas, ietekmes samazinājumu, tāpēc Latvija to neatbalsta. Diskusijas šajos jautājumos ir parādījušās, ka daudzas valstis ir skeptiskas par šiem piedāvājumiem un pašlaik ir pieņemts lēmums šos jautājumus uz priekšu nevirzīt un par tiem pašlaik nediskutēt, bet gan koncentrēties uz ESM esošo instrumentu un funkciju pārskatu. Tāpēc paredzams, ka līdz šī gada jūnijam par ESM integrāciju ES tiesību sistēmā un par pārvaldības jautājumiem diskusijas nenotiks. Tā kā šie ir galvenie jautājumi EK piedāvātajā tiesību aktā, faktiski nav sagaidāmas diskusijas par šo tiesību aktu. Diskusijas par ESM notiks iespējamo līguma grozījumu kontekstā, lai (1) iestrādātu atbalsta instrumentu Vienotajam neregulējuma fondam, (2) iespējams, precizētu (paplašinātu) funkcijas makroekonomiskās korekcijas programmu sagatavošanā un uzraudzībā, (3), iespējams, lai pastiprinātu tirgus disciplīnas elementus.</p> <p>1.3. EK komunikācija par EMU finanšu ministra posteņa izveidi;</p> <p>Latvija ir atvērta diskusijām par EMU finanšu ministra posteņa izveidi, ja tiek nodrošināts pietiekošs pamatojums, kā šāda amata ieviešana varētu stiprināt EMU. Latvija pašlaik nesaredz kādu problēmu šāds solis atrisinātu. Jāatzīmē, ka arī lielākā daļa ES valstu ir</p>

skeptiskas šai idejai šobrīd un līdz ar to nav plānots, ka šis jautājums tiks apspriests tuvākajā laikā. Tas nebūs marta *Euro* grupas un *Euro* samita dienas kārtībā.

1.4. Padomes regulas grozījumi par finansējuma palielinājumi strukturālo reformu atbalsta vienībai;

Latvija, tāpat kā visas pārējās dalībvalstis, atbalsta šo EK priekšlikumu. Ņemot vērā strukturālo reformu īstenošanas svarīgumu un strukturālo reformu atbalsta vienības nozīmīgo lomu, uzskatām, ka finanšu resursiem ir jābūt pietiekamiem, lai varētu sniegt ekspertu atbalstu atbilstoši dalībvalstu pieprasījumiem. Šis EK priekšlikums ir uztverts vispozitīvāk un EK ir dots mandāts virzīts šo tiesību akta projektu tālāk, līdz ar to diskusijas notiks atbilstošā tehniskā līmenī, bet ne *Euro* grupā, ne *Euro* samitā par šo priekšlikumu diskusijas nav plānotas.

1.5. Padomes regulas grozījumi strukturālo reformu finansēšanai;

Latvija atbalsta EK priekšlikumu, lai arī pati, vismaz šajā brīdī to izmantot neplāno. Latvija konceptuāli atbalsta priekšlikumā ietvertu "maiņas darījuma" principu, jo tas nodrošina šī finanšu mehānisma mērķi – būt par stimulu strukturālo reformu īstenošanai, jo nereti strukturālo reformu īstenošanai nav nepieciešami lieli finansiāli ieguldījumi, bet gan ir "jāmaksā noteikta politiskā cena" (ar strukturālo reformu ilgtermiņā iegūst visi, tomēr īstermiņa strukturālās reformas rada zaudētājus. Šīs sabiedrības grupas cenšas strukturālo reformu nepieļaut un izdara attiecīgu spiedienu uz politikas veidotājiem.). Tomēr, Latvija uzskata, ka šajā priekšlikumā vienlielākais izaicinājums būs noteikt reformas monetāro cenu. Latvija uzskata, ka tam jābalstās uz skaidriem kritērijiem un procesam ir jābūt tādām, kas nodrošina vienādas iespējas lielām un mazām ES dalībvalstīm.

Tā kā šis priekšlikums arī guva dalībvalstu atbalstu, plānots kā pie regulas grozījumiem strādās atbilstošā tehniskā līmenī un ne marta *Euro* grupā, ne *Euro* samitā par šo priekšlikumu nav plānotas diskusijas.

Vienlaicīgi, vismaz pašlaik Latvija nesaredz interesi šo iespēju izmantot. Ņemot vērā, ka šajā ES daudzgadu budžeta periodā 6% snieguma rezervei pamatā jau ir ieplānoti konkrēti struktūrfondu projekti un atbalsts jau šobrīd tiek sniegts vairāku strukturālo reformu īstenošanai, tad šobrīd nav būtiska nepieciešamība izmantot plānotos regulējuma grozījumus finansējuma pārdalei. Situācija būs savādāka jaunajā daudzgadu budžeta periodā, kur strukturālo reformu finansējums tiks veikts no ES budžeta kopējās budžeta līnijas (nevis no valstij piešķirtās aploksnes). Vienlaikus ņemot vērā, ka Latvija un citas dalībvalstis jau šobrīd efektīvi izmanto Kohēzijas politikas finansējumu Strukturālo reformu ieviešanai, tad Latvija neatbalsta jaunā reformu instrumenta finansēšanu uz Kohēzijas politikas samazinājuma rēķina. Latvijas ieskatā Kohēzijas politikas ietvars nodrošina lielāku dalībvalstu atbildību par reformu īstenošanas procesu, nekā to spēs jauns centralizēti ieviests ES budžeta instruments.

Ņemot vērā, ka EK iegūst izšķirošu ietekmi attiecībā uz strukturālās reformas saturu, jo tikai tādu reformu var finansēt, kas izstrādāta ciešā sadarbībā ar EK, pastāv risks, ka EK varēs ietekmēt dalībvalsti tādu nacionālu politiku īstenošanā, kas atrodas dalībvalstu kompetencē. Tāpat, pastāv risks, ka EK ietekme pār dalībvalsts politiku varētu kļūt neadekvāti liela, attiecīgi mazinot nacionālā likumdevēja faktisko iespēju lemt par reformu saturu.

1.6. EK komunikācija par jauniem budžeta instrumentiem;

Latvijai pašlaik nav pozīcijas par ES budžeta izmantošanu dalībvalstu sagatavošanai dalībai *euro* zonā. Par šo jautājumu nav notikušas diskusijas un nav skaidrs, kāpēc līdz šim dalībvalstis to varēja izdarīt ar saviem resursiem, bet tagad ir nepieciešams ES budžeta

atbalsts. Latvija uzskata, ka šāda atbalsta instrumenta nepieciešamība ir labāk jāpamato. Jautājums nav par to, ka “nebūtu slikti, ja šāds instruments būtu”, bet gan par to, ka līdz ar Apvienotās Karalistes izstāšanos un jaunajiem izaicinājumiem drošības un migrācijas jomā, ES budžets jau tā varētu tikt samazināts un līdz ar to jebkura jauna budžeta līnija visticamāk nozīmēs lielāku samazinājumu tradicionālajās politikās.

EK ideja par ES budžeta izmantošanu ekonomikas šoku mazināšanai ir saprotama. Latvija pati ir izmantojusi ES fondus ekonomikas krīzes pārvarēšanai attiecīgi intensificējot ES projektu īstenošanu. Tāpēc būtu nepareizi nesaskatīt, ka arī citām valstīm, kurām ES fondi neveido tik būtisku daļu, kā Latvijai, būtu vajadzīgs investīciju atbalsts krīzes situācijā. Tāpēc Latvija konceptuāli šo ideju atbalsta. Vienlaicīgi, Latvija uzskata, ka izstrādājot šo priekšlikumu nākamā ES daudzgadu budžeta kontekstā, svarīgi būs nodrošināt, ka finansējums šajā līnijā ir relatīvi neliels un nosacījumi ir tik šauri, lai atbalsts tiek piešķirts tikai tajā gadījumā, kur tas absolūti ir nepieciešams. Latvija atbalsta priekšlikumu, ka atbalsts ir aizdevuma formā, kur ES budžets nodrošina tikai rezerves fondu aizdevuma riskam. Vienlaicīgi, Latvija uzskata, ka finansējumam ir jābūt tik lielam, lai instruments kalpotu savam mērķim – ekonomikas stabilizēšanai.

Latvija kopumā atbalsta EK priekšlikumu par jaunu budžeta līniju strukturālo reformu atbalstam. Neliela ES dalībvalsts, kas aktīvi ir gatava pieteikt un īstenot strukturālās reformas, var saņemt relatīvi būtisku finansējumu no kopējās budžeta pozīcijas. Svarīgi būs nodrošināt, ka nosacījumi ir labvēlīgi mazām ES dalībvalstīm, kas jau ir īstenojušas daudzas reformas. Tomēr jaunā budžeta līnija nedrīkst kļūt par iemeslu tam, lai būtiski samazinātu finansējumu Kohēzijas politikai. Ekonomiskā konverģence ir un tai ir jāpaliek prioritātei ES budžetā. Ekonomiskā konverģence un strukturālās reformas ir savstarpēji papildinošas, bet tās savā starpā nav aizvietošanas.

Latvija atbalsta, ka ESM nodrošina kredītlīniju Vienotajam neregulējuma fondam.

2. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi EMU padziļināšanai

2.1. ESM pārveide par EMF

Latvija uzskata, ka ESM attīstība ir jāvada tā, lai nebūtu nepieciešams grozīt ESM līgumu vairāk kā vienu reizi. Latvija uzskata, ka, ja nebūtu izvirzīti priekšlikumi veikt nozīmīgas reformas fiskālajā arhitektūrā, grozījumi ESM līgumā varētu būt saistīti tikai un vienīgi ar kredītlīnijas izveidi Vienotajam neregulējuma fondam. Latvija uzskata, ka tirgus disciplīnas stiprināšana ir vēlama neatkarīgi no citiem faktoriem, tāpēc atbalstītu tirgus disciplīnas stiprināšanu, ja tiktu atvērta ESM līgums, tomēr Latvija uz to neuzstāj. Savādāka situācija veidojas tad, ja vienlaicīgi tiek plānotas izmaiņas fiskālajā arhitektūrā. Ja šīs izmaiņas notiktu virzienā, kas mazina ES lomu fiskālo noteikumu uzraudzīšanā un sankciju noteikšanā, attiecīgi palielinot fiskālās padomes lomu un nacionālo atbildību par fiskālās politikas lēmumiem, tirgus disciplīnas nostiprināšana kļūst nepieciešama, it īpaši, ja tiek pieņemti jauni solidaritātes instrumenti.

Latvija uzskata, ka ESM instrumenti, kas nevienu reizi nav lietoti, vēl nedod pamatu no tiem atteikties. Latvija uzskata, ka ECB un ESM mērķi veicot valsts vērtspapīru iegādi sekundārajā tirgū ir atšķirīgi un ECB darbība nav pamats, lai ESM atteiktos no attiecīgā instrumenta. Latvija uzskata, ka, ja ir pamats uzskatīt, ka Tiešās banku rekapitalizācijas instruments faktiski nekad nevarētu tikt izmantots, to vajadzētu likvidēt, nevis mīkstināt instrumenta piešķiršanas nosacījumus. Tas atbrīvotu ESM aizdošanas kapacitāti, ko attiecīgi varētu izmantot jaunajai kredītlīnijai Vienotajam neregulējuma fondam.

Attiecībā uz ESM izstrādātajiem priekšlikumiem, Latvija uzskata, ka nepieciešama detalizēta analīze un pašlaik pozīciju paust ir pārāgri. Mehāniska SVF instrumentu

dublēšana nav pamatota. Tā, piemēram, SVF ātrās finansēšanas instruments ir izmantots tikai vienu reizi un attiecas uz dabas katastrofu gadījumiem, kur ES jau šādiem gadījumiem pastāv citi instrumenti. Latvija ir atvērta priekšlikumam izmantot ESM, lai izsniegtu aizdevumu ekonomikas šoku stabilizēšanai, ja tiktu pamatota šāda instrumenta nepieciešamība. Pašlaik Latvija to nesaskata. Ja valsts ievēro fiskālo disciplīnu, ekonomiskas krīzes gadījumā vispirms krīzi amortizē nacionālie fiskālie stabilizatori. Fiskālajiem amortizatoriem būtu jābūt pietiekamiem, lai nodrošinātu mērenas ekonomikas lejupslīdes amortizāciju. Ja ir būtiska ekonomikas lejupslīde, fiskālie stabilizatori nebūs pietiekami, tomēr šajā gadījumā SIP paredz, ka no fiskālajiem nosacījumiem var atkāpties. Šajā situācijā valsts var būtiski palielināt deficītu attiecīgi aizņemoties finanšu tirgos. Ja krīzes rezultātā zūd pieeja finanšu tirgiem, palīdzību sniedz ESM. Tiesa, tas nāk kopā ar makroekonomiskās korekcijas programmu, bet nav pamata to uzskatīt kā trūkumu, kas ir tik liels, lai izstrādātu ESM atbalsta instrumentus bez makroekonomiskās korekcijas programmas.

2.2. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi par fiskālo kapacitāti

Latvija uzskata, ka ir jānošķir mehānismi, kas paredzēti ekonomikas stabilizācijai ekonomisko šoku gadījumā no citām iniciatīvām, kas nereti arī tiek saistītas ar fiskālo kapacitāti.

Latvijas pozīcija par ES budžeta instrumentiem strukturālo reformu atbalstam un investīciju atbalstam ir formulēta 1.5. un 1.6. apakšpunktā. Šiem instrumentiem ir citi (atbalstāmi) mērķi, bet ekonomikas stabilizēšanai tie ir nenozīmīgi. Vienlaicīgi ir jāatzīmē, ka Vācijas koalīcijas līgumā Vācija ir atbalstoša ekonomikas stabilizācijas instrumenta izveidē, bet redz to kā ES budžeta instrumentu. Latvija uzskata, ka ir nepieciešama detalizēta analīze par ES budžeta instrumentu iespējamo ekonomikas stabilizēšanas efektu.

Latvija pašlaik nesaskata nepieciešamību pēc ESM kredīta kā ekonomikas stabilizējoša instrumenta. Ekonomikas stabilizācija būtu vienīgi par to finansējuma ietaupījumu, ko valsts iegūtu saņemot lētāku ESM kredītu iepretim dārgākam kredītam finanšu tirgos.

Latvija ir atvērta priekšlikumam veidot ekonomikas stabilizācijas instrumentu kā apdrošināšanas instrumentu. Tomēr Latvija vēlas skaidrākus argumentus tam, ka vispār šāds stabilizācijas instruments *euro* zonā ir nepieciešams. Ņemot vērā, ka daļa dalībvalstu nav šaubu par ekonomikas stabilizācijas instrumenta nepieciešamību, Latvija atbalsta tās dalībvalstis, kas uzskata, ka šāds stabilizācijas instruments varētu būt brīvprātīgs. Ja Latvija iegūtu pārliecību par šāda ekonomikas stabilizācijas instrumenta nepieciešamību, Latvija uzskata, ka apdrošināšanas modelis ir optimālākais. Vienlaicīgi Latvija uzskata, ka apdrošināšanas prēmijai ir jābūt diferencētai, lai adekvāti iecenotu valstu specifiskos riskus.

Visambiciozākā ideja ir veidot atsevišķu *euro* zonas budžetu ar ieņēmumiem no EMU kopējiem nodokļiem un, iespējams, ar iedzīvotājiem tieši sniegtajiem pakalpojumiem no *euro* zonas budžeta. Šo ideju virza Francija. Politiskais ietvars ES pašlaik nav atbalstošs šāda mēroga reformām, tāpēc Latvija nesaskata iespējas šāda mēroga idejas īstenot, tāpēc to apspriešana un pozīcijas izstrāde ir vismaz priekšlaicīga. Ja neņem vērā politikas realitāti, tad Francijas idejai var saskatīt virkni priekšrocību: (1) publiskie pakalpojumi no ES budžeta padarītu ES tuvāku iedzīvotājiem un mazinātu *euro* skeptisko noskaņojumu; (2) kopējie nodokļi kā šī budžeta ieņēmumu avots mazinātu “juste retour” (taisnīga atdeve) kritēriju un padarītu vieglāku šāda budžeta izveidošanu; (3) ja ieņēmumu avots būtu pret ekonomikas cikliem jūtīgie nodokļi, mehānisms kļūtu par dabisku ekonomikas ciklu amortizatoru – labajos gados valsts iemaksātu ievērojami vairāk kā sliktajos gados, bet izdevumu līmenis būtu nemainīgs.

2.3. Dalībvalstu, ekspertu un citu ES institūciju priekšlikumi par fiskālo pārvaldību

Latvija uzskata, ka SIP nosacījumi ir adekvāti un EK ir jāmaina sava politika un turpmāk precīzi jāpiemēro SIP tiesību normas, ieskaitot soda sankcijas.

Latvija neatbalsta atteikšanos no strukturālās bilances nosacījuma un tā aizvietošanu ar izdevumu pieauguma nosacījumu. Latvija uzskata, ka izdevumu pieauguma nosacījums ir vēl sarežģītāks par bilances nosacījumu. Ja valstis neievēro fiskālo disciplīnu, kas balstīta uz bilances nosacījumu, nav pamata uzskatīt, ka fiskālā disciplīna tiks ievērota, ja tiks ieviests izdevumu pieauguma nosacījums.

Latvija uzskata, ka ir jāsauglabā pašlaik noteiktā paritāte attiecībā uz bilances nosacījumu un izdevumu pieauguma nosacījumu.

Latvija saskata riskus mēģinājumā mazināt ES lomu fiskālās disciplīnas nodrošināšanā un attiecīgi palielinot dalībvalstu lomu. Šajā gadījumā mazinās argumenti solidaritātes instrumentiem, jo, ja reiz dalībvalstīm būs lielākas tiesības fiskālās disciplīnas jomā, attiecīgi ir jābūt arī lielākai atbildībai par īstenotās fiskālās politikas sekām. Latvija uzskata, ka lielāku atbildību var panākt pastiprinot tirgus disciplīnu. Tātad, ja notiek fiskālās politikas decentralizācija, ir vai nu jāpalielina tirgus disciplīna vai arī jāatsakās no priekšlikumiem par jauniem solidaritātes instrumentiem.

Līdz ar to, jautājums par ESM pārveidi par EMF, tai skaitā kredītlinijas izvedi Vienotajam uzraudzības fondam un jautājumi par fiskālo kapacitāti nav skatāmi atrauti no plāniem par fiskālās arhitektūras reformu.

3. Risku mazināšanas un dalīšanas jautājumi Banku Savienības pabeigšanā EMU padziļināšanas kontekstā

Latvija piekrīt, ka ir nepieciešams ieviest kritērijus, kas ļautu objektīvi novērtēt vai risku mazināšanā ir sasniegts pietiekams progress. Latvija uzskata, ka gadījumos, kur tas ir iespējams, kritērijam ir jābūt kvantitatīvam. Latvija atzīst, ka peļņu nenesošie kredīti, maksātspējas process, pašu kapitāla un attiecināmo saistību apjoms zaudējumu absorbcijai banku neregulējumā ir svarīgi risku mazināšanas pasākumi un pozitīvi vērtē darbu pie atbilstošu kritēriju izstrādes. Svarīgi šajā darbā ņemt vērā dažādu valstu specifiku un ekonomikas cikliskumu, tāpēc ir jāatrod balanss starp kritēriju vienkāršību un elastību. Latvijas pozīcija par valstu parādzīmju ekspozīciju banku bilancēs ir sniegta pozīcijā Nr. 1 un pašlaik netiek mainīta.

Latvija uzskata, ka ir svarīgi saglabāt esošo līdzsvaru starp mītnes valstu un iesaistīto valstu kompetento iestāžu pilnvarām pārrobežu grupas ietilpstošo banku regulējumā un uzraudzībā.

Latvija atbalsta samērīga risinājuma panākšanu minimuma prasību pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām (MREL) kalibrācijas un subordinācijas jautājumā.

Īpašas Latvijas Republikas intereses

Ekonomiski stipra un pret ekonomiskajiem šokiem noturīga EMU ir visu dalībvalstu interesēs. Papildus tam, Latvijai tas ir arī drošības jautājums, tāpēc Latvijai ir īpaši svarīgi, lai darbotos ekonomikas stabilizācijas instrumenti. Latvijai ir preferences noteiktu instrumentu izvēlē, tomēr svarīgāk par diskusijām par konkrētiem instrumentiem ir izvairīties no situācijas, kad nekādi lēmumi vispār netiek pieņemti. Ja notiek virzība uz ciešāku integrāciju atsevišķu ES valstu starpā, tad Latvija vēlas būt ciešākas integrācijas valstu kodolā.

3. Citu ES dalībvalstu viedokļi

<p>Ņemot vērā daudzus priekšlikumus un diskusiju agrīno stadiju, nav iespējams sniegt informāciju par atsevišķu dalībvalstu viedokli par katru no šajā pozīcijā izklāstīto priekšlikumu. Pašlaik iezīmējas robežas starp diviem konceptuāliem redzējumiem.</p> <p>Nosacīti viena valstu grupa vēlas redzēt kopīgo noteikumu precīzu ievērošanu, vienkāršākus kopējos noteikumus, lielāku individuālo atbildību par savu pieņemto lēmumu sekām. Šīs valstis uzskata, ka solidaritātes instrumenti nav nepieciešami, ja valstis izpilda savus “mājas darbus”.</p> <p>Otra valstu grupa vēlas, lai kopējie noteikumi tiktu īstenoti elastīgāk, ievērojot ekonomikas politikas konkrētos apstākļus. Šīs valstis ir atbalstošas solidaritātes instrumentiem un uzskata, ka bez tiem efektīva EMU funkcionēšana nav iespējama.</p>
5. ES institūciju viedokļi
EK un ESM viedokļi un priekšlikumi ir izklāstīti 1. nodaļā.
6. Saskaņošana
Pozīcija saskaņota ar Ārlietu ministriju, Ekonomikas ministriju, Labklājības ministriju, Latvijas Banku. Tieslietu ministrija pieņēma zināšanai.
7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju
2018. gada 9. martā.
8. Konsultācijas ar nevalstiskajām organizācijām un sociālajiem partneriem
Saskaņots tika ar Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību un Latvijas Darba devēju konfederāciju.

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas
arhīva numurs Ārlietu ministrijā _____

Finanšu ministre

D. Reizniece - Ozola

Ozoliņa, 67083823
Liga.Ozolina@fm.gov.lv